

Gamla påsk- och vårseder.

Veckan närmast före påsk hade man för sedvänja att ge ökenamn åt dem, som kommo sist upp ur sängen om morgnarna. Det var för resten inte nog med, att man var först uppe, utan man skulle också springa runt stugan tre gånger utan skor på fötterna och i bara linnet, därefter skulle man kläda sig, och den, som då blev sist färdig, den fick också ökenamnet för dagen. Senna sedvänja fanns kvar i Heds socken i Västmanland under min faders ungdom. Seden var så allmän, att både gamla och unga deltog däri. Min fader berättade, hurusom de, vilka först kommo in efter att ha sprungit runt stugan, alltid brukade skynda sig att gömma kläderna

för dem, som kommo efter. Därigenom upp-
stod naturligtvis en stor willeroalla bland
dem, som kommo sist in, så att det blev
inte alltid den, som var sist uppe ur sängen,
som fick öknamnet. Lärskilt de unga flic-
korna spelade man många spratt vid dessa
tillfällen. Man hade olika namn för varje
dag under hela påskveckan med början på
palmsöndagen. Den, som blev sist färdig
på palmsöndagen, fick heta "palmoxen";
på måndagen "skarpvulten"; på tisdagen
"fettbulten"; på onsdagen "askfisen"; på
torsdagen "skårkusen" eller "kråklorten"; på
långfredagen "långlatten"; på påskaflönen
"stäckukott"; på påskdagen "påsklåskan"; och
på annandagen "annandagsknösen". På den,

som blev sist tredjedagen, brukade man också ha ett namn, nämligen "amen på alla lortarna". Den, som fick detta namn, fick också därmed alla de föregående, så på denna dag var man vanligen uppe klockan tre på morgonen och sprang runt stugan.

Många andra seder funnos också, så till exempel stöptes kulor i massor på skärtorsdagen. Dessa kulor fingo då den egenskapen, att de alltid träffade målet, då man sköt med dem. Att gå till skogen och jaga och inte ha skärtorsdagskulor ansågs lönlöst. Var det vackert väder på långfredagen, blev det ett gott årtår. Att äta någon som helst mjölkmat på långfredagen ansågs skadligt. Denna mat skulle,

sade man, bulna ut, det vill säga, man fick ont av den; den värkte ut.

Trefaldighetsafton for man alltid till en särskild källa för att dricka av dess vatten, vilket ansågs som ett särskilt gott medel mot all slags sjukdom. Då samlades folk från mycket avlägsna trakter till en och samma källa. Man tog även med sig vatten hem åt dem, som inte själva kunde komma till källan. De, som voro spelmän, hade alltid fiöberna med sig, så att det blev alltid dans på natten i någon gård i källans närhet.

Till midsommar lovade man i alla ut-hus såsom ladugård, stall, höns- och svinkus samt i alla bostadsrum. I Heds socken användes sedan sådant torkat lön att ge åt kor,

vilka ej gärna ville bli med skalv, och genom
att äta av detta lön skulle korna bli frukt-
samma.

Fellingsbro den 20 april 1921.

Oscar Hedberg
ppst.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

1881

att ett av detta förskottet skulle kunna bli fört.
vika af gälden vilka till slut blev, och genom

hvarann.

Revisörerna den 20 April 1881

Oscar Jacobson

1881